

“Nx” - Fietsroute

Fietstocht door bedreigd Polderlandschap

Stabroek - Hoevenen – Kapellen - Putte

Waarom fietsen in de Scheldepolders ?

In de jaren zestig van de vorige eeuw drong zich een nieuwe uitbreiding van de Antwerpse haven op. Om deze uitbreiding mogelijk te maken moesten de vier dorpen Oosterweel, Wilmarsdonk, Oorderen en Lillo van de kaart geveegd worden, samen met de vruchtbare polders die aan de basis van hun welvaart lagen. Alles verdween onder 4 tot 6 meter Schelde-zand. Op deze zandvlakte verrees vrij vlug de basis voor een nog grotere welvaart: een nooit geziene concentratie van petrochemische industrie, de grootste van Europa. Op wereldvlak is alleen Houston in Texas nog iets groter. Deze “aan diep water gebonden” industrie kon maximaal profiteren van de gunstige ligging van de Antwerpse haven en van het intussen gegraven Kanaaldok.

Maar een haven moet ook van op het land vlot toegankelijk zijn. Daartoe drong de aanleg van een dicht net van autostrades en spoorwegen zich op. Spijtig hebben de toenmalige plannenmakers bij dat alles geen aandacht betoond voor goed openbaar vervoer en voor een aangepaste fietsinfrastructuur. Maar deze plannen zijn nooit helemaal gerealiseerd!

Vanuit verschillende hoeken pleit men nu voor een nieuwe aanvoerweg van uit het oosten naar de A12 en de haven: de zogenaamde Nx (een gewestweg, voorlopig zonder nummering).

Beukendreef in Polderlandschap

De nieuwe Nx-fietsroute

Samen met vele andere verenigingen zet de Fietzersbond Antwerpen Noord zich in voor het behoud van natuur, landschap en open ruimte. Immers om fietsverplaatsingen mogelijk te maken hoeft geen open ruimte te worden opgeofferd.

Zolang er geen nieuwe verbindingsweg (voorlopig Nx genaamd) wordt aangelegd naar de A12, kan de fietser nog genieten van de rust in dit open polderlandschap. Daarom heeft de Fietzersbond Antwerpen-Noord deze fietsroute ontworpen en ze de gepaste naam: "Nx-fietsroute" gegeven. De route is opgevat als een rondrit en is 24 km lang. Voor diegenen die 24 km te veel vinden is een afkorting mogelijk (zie verder) zodat slechts 13 km moet gefietst worden. De volledige route doet ook het kempenlandschap van de buurgemeente Kapellen aan, terwijl de korte route zich beperkt tot het poldergebied van de gemeente Stabroek. De afkortingsweg verdeelt de route in twee, zodat het polderdeel en het kempendeel als afzonderlijke routes kunnen gefietst worden.

Het vertrekpunt bevindt zich bij het kapelletje van "De Heuvels", dat gelegen is op de grens van drie dorpen: Stabroek, Hoevenen en Kapellen. Tegenover het kapelletje bevindt zich het landelijk cafeetje 't Polderhuis, zodat wie dorst of honger heeft niet aan zijn lot wordt overgelaten.

Praktisch:

- * afstand volledige tocht : 24 km
- * afstand verkorte tocht : 13 km
- * autoluwe of autoloze wegen
- * steeds goed wegdek behalve een tweetal km onverharde weg
- * enkele drukkere wegen, maar steeds met fietspad

Bezienswaardigheden en aandachtspunten tijdens het parcours.

Vertrekpunt[1]: Kapel van de Heuvels (hoek Waterstraat – Parijse weg) en 't Polderhuis hoek 's Hertogendijk – Heuvels).

*We vertrekken langs de Parijse weg (d.i. de autovrije asfaltweg die aan 't kapelletje richting zuid loopt). Aan onze linkerkant merken we het **Kapelleke van de Heuvels [1]** op. Deze kapel werd ingehuldigd op 24 september 1939, dus net vóór de Tweede Wereldoorlog. Gaan we naar de achterzijde van de kapel, dan kunnen we een **beukendreef [2]** zien die loopt van de Kapelsestraat tot de Parijse weg. Deze dreef werd aangeplant ter gelegenheid van de Olympische Spelen van 1920. Maar aangezien men op het laatste ogenblik besliste dat alle onderdelen van de Spelen in Antwerpen-stad zouden doorgaan, is deze dreef nooit voor zijn gepland doel gebruikt. Bijna een eeuw later vindt de gemeente Kapellen deze dreef het ideale tracé voor de aanleg van de "Nx", niettegenstaande we ons hier in "beschermd landschap" bevinden.*

*Als we de Parijse weg verder zuidwaarts vervolgen en we kijken naar rechts, dan reikt onze blik tot de **haveninstallaties**. Dichterbij merken we de "**Hoge weg**" [3] op die Stabroek met Hoevenen verbindt. Het open landschap wordt nu reeds sterk verstoord door de recente lintbebouwing langs deze weg.*

*We vervolgen de Parijse weg (voor de auto's een slechte kasseiweg geworden) tot aan de "Krekelenberg". Deze straat zal ons westwaarts voeren, maar voor we afslaan, zien we recht voor ons de hoge bomen van het bos "**Het Rood**" [4] opdoemen.*

*We vervolgen de Krekelenberg en fietsen RD aan het kruispunt met de Hoge weg. Vanaf hier fietsen we over het smalle strookje asfalt aan de rechterkant van de weg en we laten de oude kasseien voor wat ze zijn. We fietsen langs **oude boerderijen** die achter een **beek**, afgelijnd met **hoge bomen**, liggen. Nog een stukje landschap zoals in grootmoeders tijd!*

*Aan het kruispunt met de "**Ettenhoven**" fietsen we RD en belanden zo in de **Smalle weg**. Hier fietsen we over de kasseien, wat misschien minder aangenaam is, maar we genieten van één van de laatste open*

landschappen die **de “Ettenhovense Polder” [5]** ons nu nog kan bieden. Op de hoek van de Smalle weg en de Boterseweg ligt **“de verbrandingsoven”**. Deze installaties zijn reeds geruime tijd gesloten wegens hun oncontroleerbare uitstoot van dioxines. De huidige eigenaar wil de oven afbreken en nieuwe gebouwen (grote fuifzaal) optrekken. Hierbij wordt volop gespeculeerd op de gunstige ligging die zal ontstaan, eens het aansluitingscomplex tussen de Nx en de A12 zal gerealiseerd zijn. Voor diezelfde reden zullen hier nog meer (bedrijfs-)gebouwen worden opgericht. Weg beschermd landschap, weg open ruimte! Reeds eerder is het Ettenhovense polderlandschap bedreigd geweest. De ene keer leek hij de ideale plaats voor het inplanten van een vrachtlieghaven, de andere keer werd hij uitverkoren als dumpingplaats van baggerslib.

We fietsen verder tot aan de A12. Hier wil men een grote aansluitingsrotonde maken tussen de Nx, de A12 en de “main-hub” van de NMBS. Wij ijveren hier voor een fietstunneltje onder de A12. Hierdoor ontstaat een rechtstreekse fietsverbinding, ver van het drukke auto- en vrachtwagenverkeer, via het vormingsstation Antwerpen-Noord met de Noorderlaan (Churchildok).

*We slaan hier RA en fietsen langs de onverharde **Raf Vleminckweg** tot aan één van de oudste dijken in de streek: 's*

Hertogendijk. Deze slaapdijk werd ten tijde van hertog Hendrik III van Bra-

bant (1248-1261) aangelegd. We fietsen tot op de dijk, maar staan er nu nog weinig bij stil hoe vroeger strijd geleverd is tegen water en natuurgeweld.

Ook was deze dijk het toneel van menige militaire operatie

Ludo Kanora
Dorpstraat 35
2180 Ekaren
Tel./fax: 03 541 14 06

Guy Kanora
Laagveld 29
2940 Habroek
Tel./fax: 03 568 03 10

Hij verdient zeker onze waardering als waar reliek van een vroeger landschap, bijna verdwenen door de oprukkende industrie en door de uitbreiding van woongebieden. Westwaarts merken we, hoog boven de A12, het stort de "**Hoge Maey**"[8] en de industriële afvalverwerkingsfabriek **Indaver** [9] op. Beiden zijn getuigen van de minder mooie zijde van onze welvaart. Noordwaarts kunnen we ons oog laten rusten op de oude kern van de gemeente Stabroek. Heden ten dage loopt 's Hertogendijk dood op de A12 autosnelweg. De Fietzersbond heeft ook hier een voorstel gedaan en een ludieke actie gevoerd voor een fietstunnel onder de A12. Aldus zou een rechtstreekse verbinding ontstaan naar de Lillobrug en de Scheldelaan. Fietzers kunnen dan gezond en ontspannen langs autoluwe wegen hun werk in het havengebied bereiken.

We volgen 's Hertogendijk richting Oost. We passeren het PITO-fietspad. Onlangs heeft deze school hier een nieuwe aanplant van

knotwilgen aangebracht. Een echt lovenswaardig initiatief voor landschapsherstel. Knotwilgen zijn immers onlosmakelijk verbonden met een polderlandschap. Ze liggen aan de basis van een natuurlijke levensgemeenschap van een streekeigen fauna. *We fietsen door tot aan het kruispunt met de Kleine Molenweg en slaan hier LA richting dorpskom van Stabroek, gebruik makend van een nieuw stukje fietspad.*

We vervolgen de Kleine Molenweg, dan maar verder zonder fietspad, en nemen LA het Bosstraatje, gelegen tegenover een bloemenwinkel. Dit straatje neemt onmiddellijk een haakse bocht naar rechts. We vervolgen dit straatje tot een smal verbindingswegeltje waarin we links afslaan. Dit wegeltje mondt uit in de Brouwersstraat die we RA inslaan.

We zien de **kerk van Stabroek** [10] (geklasseerd als beschermd monument bij KB van 20/12/1974) en brengen even een bezoek aan deze kerk, opgericht in 1400 na een overstroming in **Oud-Broek**, waar Stabroek ontstaan is

Vanaf de ingang van de kerk leidt een kort autovrij straatje ons tot aan de Dorpsstraat. Hier vind je vele gelegenheden waar je desgewenst terecht kan voor een natje en een droogje.

*Aan de Dorpsstraat LA. Opgelet, je moet deze drukke weg oversteken om het fietspad te bereiken. We passeren eerst de Abtsdreef (aan onze rechterzijde) en zien daarna aan de linkerkant eerst de **conservenfabriek Van de Poel** en even verder het Provinciaal Instituut voor Technisch Onderwijs, (**PITO**), reeds in 1926 opgericht als Landbouwschool. Tegenover de school was vroeger de **melkerij Céres** actief (opgericht in 1887 en gestopt in 1964). *Even verder aan onze rechterzijde slaan we RA de Toreense weg in.* We zien nu links van ons het **RVT Almoezenier Cuypers**, opgericht in 1907, intussen gerenoveerd en uitgebreid met een grote achterbouw en aan onze rechterzijde de **drankenhalle Vandermolen** die uitgebaat wordt in de gerestaureerde **schuur** achter het huis nr. 60 aan het Laageind. De nu in onbruik geraakte Toreense weg was ooit de verbindingsweg tussen Berendrecht en Stabroek. Hiervan zijn de (slechte) kasseien nog de enige getuigen. We fietsen nu noordwaarts. Ons zicht wordt beperkt door de berm van de A12 die hier het polderlandschap doorkruist. Er is jaren actie gevoerd om deze snelweg langs het Delwaidedok en het Kanaaldok, westelijk van de dorpen Berendrecht en Zandvliet te laten lopen. Aldus was de landschapsovergang Polder – Kempen bewaard gebleven. Zoals je vaststelt is dit niet gelukt!*

Intussen zijn we in de buurt van de **antitankgracht [11]** aangekomen. Deze gracht vormt een beschermd landschap én vogelrichtlijngebied van hier tot in Oelegem, aan het Albertkanaal gelegen. Langs deze gracht is eveneens een wandel- en fietsroute gepland met respect voor natuur en landschap

drankenservice
VANDERMOLLEN
WWW.DRANKENSERVICE-VDM.BE

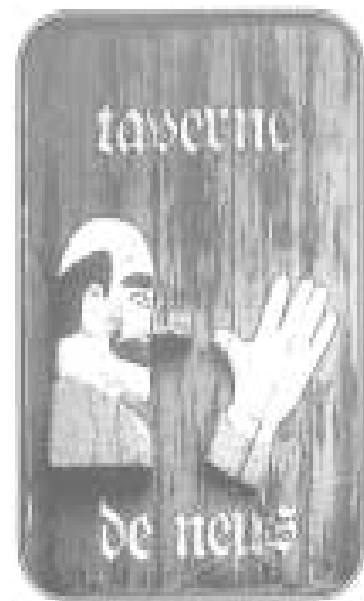
Bij het kruispunt met de Abtsdreef fietsen we RD en belanden aldus in het **Oudbroek**. We zien rechts van ons het **Fort van Stabroek [12]**. We genieten van het open landschap met zicht op Stabroek. In de verte recht voor ons duiken de **Moretusbossen** op.

Verkorting:

We zijn nu ter hoogte van de **Danckerseweg** en hebben ongeveer 13 km afgelegd. Wie de tocht wil inkorten kan RA de Dankerseweg nemen. Aan café "De Neus" moet het gevaarlijke Hoogeind worden overgestoken.

200 meter vóór dit kruispunt fietsen we weer over de antitankgracht. Als het pad langs de gracht wordt genomen, belandt men bij de schans "**De Smoutakker**" [16] dat voor de natuurliefhebber meer dan een bezoekje (alleen op afspraak) waard is.

RD het Hazenpad inrijden dat je terugbrengt naar het vertrekpunt bij het Kapelleke van de Heuvels en aan 't Polderhuis.

Hoogeind 85 • 2940 Stabroek

Tel. 03/568 89 10

Fax 03/569 95 61

Alle dagen open

Voor de volledige tocht *vervolgen we het Oudbroek, de asfaltweg* waarop we aan het fietsen zijn. In het bos ontdekken we aan onze rechterhand "**Het Ravenhof**" [13] op Belgisch grondgebied. Dit kasteel werd reeds vermeld in 1400 onder de naam "Goed van Steenland". Aan onze linkerkzijde zien we op Nederlands grondgebied het **Gloriette** theehuisje. De familie Moretus liet destijds tuinen en dreven aanleggen in de stijl van Versailles. Hiermee wou de familie de tewerkstelling in de buurt bevorderen.

Vandaag is het Ravenhof een Cultuurhistorisch centrum in het bezit van de gemeente Stabroek. Het gebouw is geklasseerd en beschermd bij KB van 6 juli 1957. De omgeving werd als landschap beschermd door het KB van 13 maart 1979. De actiegroep Benegora ligt mee aan de basis van deze realisaties.

We vervolgen het Oudbroek, die overgaat in de A.C. Swinnenstraat tot we aan de Putstestraat de grenspost (nu parking) bereiken. RD oversteken en de Grensstraat (gemeente Kapellen) volgen (+/- 2 km) tot aan het vernieuwd kruispunt met de Putsesteenweg (N111). Dit kruispunt steken we RD over en belanden aldus in de Canadezenlaan. Deze laan volgen we tot aan het kruispunt met de Oude Galgenstraat waarin we RA slaan..

Vanaf de bochten in de weg zien we aan onze rechterhand het “**Fort van Ertbrand**” [14] en aan onze linkerhand het **Mastenbos** [15], terwijl we weer eens de **antitankgracht** [11] oversteken. Het Fort is niet toegankelijk maar het Mastenbos is dat sinds enkele jaren wel. Er zijn verschillende wandelingen uitgezet!

*We fietsen verder langs de Oude Galgenstraat tot aan het kruispunt met de Ertbrandstraat (N11) waar we RA afslaan, maar na 50 m oversteken. In het kleine straatje na 20 m LA en na 50 m RA de Frans Hotagstraat in. Deze straat brengt ons langs het **Elsenbos** en zo bij het vertrekpunt bij het Kapelleke van de Heuvels en 't Polderhuis.*

't Koetshuis
brasserie restaurant
Kasteel Ravenhof - Moretusbos te Putte Stabroek

Oud broek 2 - 2940 Stabroek

Tel. 03 605 84 85 - Fax 03 605 84 94

Alle dagen open

Café Polderhuis
Waterstraat 3
Stabroek.

- * In het cafe kunnen hapjes en drankjes genuttigd worden.
- * Alle dagen open vanaf 11.30u
- * Sluitingsdagen : maandag en dinsdag.

Colofon:

Teksten: Fons Mees en Stef Vandersypen

Opmaak: Dep van Baarle, Stef Vandersypen en Ludo van Aert

Foto's: Stef Vandersypen en Huguette Jacobs

Kaart: Dep van Baarle

Legende :

RD: recht door

LA: links af

RA: rechts af

vet: bezienswaardigheid

cursief: routebeschrijving

kleine tekst: afkortingsmogelijkheid

[nr] vermelding op kaartje

Fietsersbond

Deze folder is een initiatief van de **Fietsersbond Antwerpen-Noord** (rust.ineke@versateladsl.be) en wordt ook gepubliceerd op de website: www.Fietsersbond.be/Kapellen en www.Fietsersbond.be/Stabroek

Wij danken de verschillende sponsors die vermeld staan in deze brochure.

Verantwoordelijke uitgever: Fietsersbond Antwerpen-Noord: p/a P. Spethstraat 136 2950 Kapellen

